

Sytuacja

Budynek główny usytuowany jest na nieregularnym terenie lekko opadającym w stronę wybrzeża Odry, w kształcie zbliżonym do trójkąta o zaokrąglonym boku. Składa się z 4 skrzydeł tworzących nieregularny czworobok z dziedzińcem wewnętrznym. Od południa rozciąga się wzdłuż ul. Wybrzeże Wyspiańskiego, od zachodu wzdłuż ul. C. K. Norwida, od wschodu i północy dostępny jest z wnętrza zabudowy kompleksu budynków uczelni, z wielkiego dziedzińca. Po stronie wschodniej przylega do gmachu głównego budynek Instytutu Chemii, jako przedłużenie tego południowego skrzydła czworoboku, zaś północne skrzydło czworoboku budynku głównego równoległe jest do linii zabudowy przy ul. Smoluchowskiego. Łukowe skrzydło zachodnie dostosowane jest swym kształtem do zaokrąglonego biegu ul. Norwida, a przeciwległe mniejsze i również łukowe skrzydło wschodnie, jest usytuowane równoległe do niego.

Materiał i konstrukcja

Mury budynku głównego zbudowane są z cegły pełnej, na zaprawie cementowej. Grubość ich jest zróżnicowana. W północnym skrzydle (tj. w starym budynku głównym) wynosi 77 cm, a w gmachu głównym południowym i w skrzydłach łącznikowych - 64 cm. Ściany wewnętrzne również zbudowane są z cegły. Wykładziny murów zewnętrznych są kamienne, piaskowcowe. Cokół w przyziemiu z ciosowego kamienia piaskowcowego, jest w starym budynku głównym rustykowany, a w pozostałych elewacjach - gładki. Z piaskowca wykonane też zostały obramienia i słupki okienne, portal główny (od ul. Norwida) oraz detal dekoracji architektonicznej, a w gmachu głównym ponadto - wykusz na szczytowej elewacji zachodniej i rzeźbione głowy męskie w górnej części fasady południowej.

W częściach dobudowanych współcześnie (w latach 60-tych) traktów dziedzińcowych, konstrukcja ścian jest żelbetowa, ściany osłonowe wykonano

Projekt budynku głównego w kompleksie zabudowy Wyższej Szkoły Technicznej, opracowywany był w Berlinie (w Oddziale Budownictwa Ministerstwa Robót Publicznych), a jego liczne wersje opiniowała Królewska Akademia Budownictwa w Berlinie, respektująca sugestie Magistratu Wrocławia. Kontrowersje dotyczyły usytuowania budynku głównego równoległe do ul. M. Smoluchowskiego lub do ul. Wybrzeże St. Wyspiańskiego. Magistrat Wrocławia forsował usytuowanie budynku głównego równoległe do ul. Wybrzeże St. Wyspiańskiego, przewidzianej na najbardziej reprezentacyjną w tym rejonie miasta. Propozycja ta została zaakceptowana, ale budowę okazałego budynku od strony południowej przewidziano na lata 1910 - 1915. W ramach posiadanych środków, do 1910 r. zdecydowano zbudować skromniejszy, północny człon budynku, który w całości planowany był w formie

14. Kubatura 110.477 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 11.818 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne Wyższa Szkoła Techniczna	17. Użytkowanie obecne Uczelnia - Politechnika
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja W okresie powojennym podzielono wiele pomieszczeń działowymi ściankami we wszystkich skrzydłach czworoboku budynku głównego, dla uzyskania dodatkowych pomieszczeń administracyjnych i dydaktycznych. W latach 60-tych rozbudowano skrzydła wsch. i zach. od strony dziedzińca, dodatkowymi traktami przylegającymi do korytarzowych ciągów komunikacyjnych. Budowę zakończono w 1969 r. W rok później podjęto dobudowę częściowego traktu dziedzińcowego w nowym gmachu głównym, w jego środkowej części, pomiędzy dwiema klatkami schodowymi /pomieszczenie szatni, pokoju administracyjnego i księgarni na parterze, a na piętrze - sala wystawowa w antresoli/. Budowę zakończono w 1972 r. W 1973 r. zakończono adaptację strychu dla potrzeb biblioteki w starym budynku głównym. W 1974 r. przeprowadzono adaptację dawnej sali gimnastycznej w gmachu głównym /w części środkowej/ na pomieszczenie magazynowe.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Ogólny stan zachowania w/w elementów jest dobry.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Prace budowlano-konserwatorskie powinny być prowadzone przy elewacjach, a zwłaszcza przy północnej, wschodniej oraz południowej elewacji starego budynku głównego, gdzie widoczne są ubytki kamienia, cegły i tynków. Uzupełnień i rekonstrukcji wymagają detale	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Budowlane miasta Wrocławia
sygn. A 47 - A 996

Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego
sygn. TH 86-138

Archiwum Politechniki Wrocławskiej
/przy ul. Gdańskiej/

22. Biblioteka

1. Technische Hochschule in Breslau. Festschrift zur Eröffnung 1 Oktober 1910, Breslau 1910.
2. Technische Hochschule in Breslau zu ihrer Einweihung in Anwesenheit Seiner Majestät Kaiser Wilhelm II am 29 November 1910, Breslau 1910.
3. Festschrift der Technischen Hochschule Breslau zur Feier ihres 25-jährigen Bestehens 1910 - 1935, Breslau 1935.
4. H. Matzke, Die Technische Hochschule Breslau, München 1941.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Rysunki projektowe /ołówki, tusz, kalki, kartony/.
Fotografie z 1910/1911 r. /Ed. van. Delden, H. Götz/
w Archiwum Budowlanym m. Wrocławia.

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst..... M. Rochowicz X/XI.1995 r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki..... M. Rochowicz X/XI.1995 r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr..... J. Ilkosz X/XI.1995 r.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość WROCLAW	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Budynek Główny Politechniki Wrocławskiej	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Autor, historia obiektu, określenie stylu
---------------------------	---	---

c.d. pkt 12.

regularnego czworoboku, z dziedzińcem prostokątnym w środku. Ten tylny, północny korpus projektowanego założenia, zwany jest dzisiaj "starym budynkiem głównym". Projektował go Georg Thür - architekt berliński, autor proj. Wyższej Szkoły Technicznej w Gdańsku, otwartej w 1904 r. Z Thürem współpracował Ludwig Burgemeister - architekt wrocławski, a jednocześnie Konserwator Zabytków Prowincji Śląskiej i królewski radca budowlany. Modele rzeźb i detali architektonicznych wykonał wrocławski rzeźbiarz Richard Schipke. Kierownictwo budowy i nadzór powierzono tajnemu radcy rządowemu - Hansowi Breisigowi z Wrocławia.

Przy wykonawstwie robót budowlanych byli zatrudnieni: Miejski Inspektor Budowlany Gustaw Oelsner oraz Inspektorzy Powiatowi Karl Vogt, Franz Nath, Konrad Nonn, Josef Maas. Prace budowlane trwały od 1905 do 1910 r.

Królewska Wyższa Szkoła Techniczna rozpoczęła działalność dydaktyczną 1 października 1910 r., a uroczystości otwarcia i poświęcenia uczelni, odbyły się 28 listopada 1910 r. Przybył na nie cesarz Wilhelm II, przedstawiciele władz centralnych, prowincjonalnych, wojska i duchowieństwa.

Wraz z budynkiem głównym oddano do użytku Instytut Chemii, Laboratorium Maszyn i Laboratorium Obrabiarek. W rok później zakończono budowę Instytutu Elektrotechniki i Instytutu Hutnictwa. Postanowieniem Statutu, uczelnia miała oddziały: Inżynierii Maszyn i Elektrotechniki, Chemii i Hutnictwa oraz Oddział Ogólny.

I wojna światowa powstrzymała rozbudowę budynku głównego od strony południowej, który przewidywany był dla Oddziału Budownictwa i Górnictwa (w skrzydłach bocznych), a jego korpus południowy jako Gmach Główny miał być reprezentacyjną, okazałą dominantą w kompleksie zabudowy.

Projekt Ludwiga Burgemeistra nie zrealizowanej części Gmachu Głównego, prezentował najbogatszy i najbardziej kunsztowny wystrój architektoniczny, zwłaszcza środkowej części fasady południowej, z dominantą wieży zegarowej, zwieńczonej latarnią i hełmem.

M. Rochowicz X.1995 r.

Wkładkę założył:
Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

W powojennym kryzysie wszelkie starania o kontynuację budowy i rozwój uczelni, nie odnosiły skutku. Zezwolono za-
ledwie na utworzenie w 1924 r. tzw. Collegium Musicum i lektoratu muzycznego, co miało służyć uświetnianiu uroczy-
stości uczelnianych.

Kamień węgielny pod rozbudowę Wyższej Szkoły Technicznej położono dopiero w 1925 roku. Autorami projektu rozbudowy
która dotyczyła przede wszystkim budynku głównego od strony południowej, byli Max Schirmer i H. Müller, znani
m. in. ze swych projektów urbanistycznych zaprezentowanych w 1929 roku na słynnej wystawie WUWA (mieszkanie
i miejsce pracy).

Aksonometryczny rysunek Schirmera z 1925 roku ukazuje doskonałą urbanistycznie koncepcję rozbudowy starego budynku
głównego, polegającą na połączeniu istniejącego korpusu północnego, z projektowanym korpusem południowym dwoma łuko-
wymi skrzydłami.

Prace budowlane trwały do 1928 r., w którym nastąpiło uroczyste otwarcie nowego obiektu.

Zachodnią część nowego gmachu głównego zajęły nowo utworzone wydziały: na parterze Wydział Górnictwa, a na wyższych
kondygnacjach Wydział Budownictwa. Część wschodnią przekazano Instytutowi Fizyki (wcześniej instytut ten mieścił
się w baraku na dziedzińcu). Liczne sale wykładowe (dla około 100 słuchaczy), sale ćwiczeń i kreślarnie, znajdo-
wały się w łukowych skrzydłach łącznikowych, a laboratoria poszczególnych fakultetów znalazły miejsce w pomieszcze-
niach piwnicznych.

Nowa aula z dekoracyjnym stropem, boazeriami ścian, z wysokimi oknami, wznosi się przez dwie kondygnacje w partii
centralnej. Okna auli zdobione były pierwotnie malowidłami herbów miast śląskich na szkło. Projekt rzeźbionych głów
osobistości, zasłużonych dla rozwoju techniki na Śląsku, wykonał profesor Bimler, sytuując rzeźby ponad oknami
auli na fasadzie południowej. Są to portrety: chemika Liebiga, fizyka Helmholtza, matematyka Riemanna, inżyniera
budowlanego Intze, elektrotechnika Siemens, inżyniera budowy maszyn Riedlera, inżyniera górnictwa Riedena oraz
inżynierów przemysłu metalowego - Lederbura i Herberleina. W auli zbudowano emporę dla organów koncertowych, wyko-
nanych przez firmę Rieger-Moscher, na zamówienie radcy handlowego Reusch-Oberhausen. Ekspozycja organów na emporze
auli nobilitowała uczelnię techniczną, wskazując na jej humanizację, poprzez ożywioną działalność muzyczną. Organi-
zacją koncertów i chórem uczelnianym kierował prof. H. Matzke, który utworzył też w Technische Hochschule jedyny
w Niemczech instytut Technologii Instrumentów Muzycznych.

1. Miejscowość WROCŁAW	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Budynek Główny Politechniki Wrocławskiej	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Autorzy, historia obiektu, określenie stylu. Opis
---------------------------	---	---

c.d. pkt. 12.

Kryzys lat 30-tych dotknął również uczelnie. W Ministerstwie Oświecenia Publicznego powstał w 1932 r. projekt połączenia Uniwersytetu i ówczesnej Technische Hochschule, w jedną uczelnię o nazwie Uniwersytet Śląski, w którym Technische Hochschule byłaby Wydziałem Nauk Inżynieryjnych. W 1933 r. połączono dwie uczelnie. Wspólnota ta trwała do 1937 r, gdy Ministerstwo Oświecenia wycofało decyzję z 1933 r. Przyjęty bowiem w 1937 r. czteroletni plan gospodarczej przebudowy Trzeciej Rzeszy, zwiększał zapotrzebowanie na inżynierów, rosło więc znaczenie uczelni technicznych służących przygotowywanej przez Rzeszę wojnie. Wrocławska Technische Hochschule była w czołówce uczelni uruchamiających nowe kierunki. Wydział Budownictwa rozwinął badania struktury betonu, podjął prace z zakresu budowy autostrad dla zwiększonego ruchu pojazdów ciężkich. Na Wydz. Maszynoznawstwa wprowadzono badania nad eksploatacją pojazdów gąsienicowych i silników odrzutowych. Chemicy pracowali nad tworzywami sztucznymi zastępującymi surowce naturalne, ich sukcesem było m. in. wynalezienie kauczuku syntetycznego. W tej sytuacji uczelnia stawiała się dokuczliwie ciasna. Już od 1935 r. trwały prace projektowe nad nowym budynkiem Instytutu Chemii, który wzniesiono w 1938 r. w formie wydłużonego skrzydła pomiędzy gmachem głównym przy ul. Wybrzeże Wyspiańskiego a Instytutem Chemii przy ul. M. Smoluchowskiego. Ściana szczytowa południowego gmachu głównego przysłonięta została łącznikiem z nowo wzniesionym obiektem.

Budynek główny podobnie jak inne obiekty uczelni wzniesione w 1910/1911 r. zbudowany został w stylu neorenesansu niemiecko-niderlandzkiego, z nawiązaniem do lokalnej architektury śląskiej. Charakterystycznymi elementami inspirowanymi architekturą renesansu są szczyty elewacji, rustykowany cokół, portal główny (od ul. Norwida) i portale wewnętrzne w korytarzu parteru oraz obramienia okien i wiele innych detali. Poddane zostały one fantazyjnej interpretacji i stylizacji, z użyciem gdzieś tam form barokowych (np. balustrada schodów wyrównawczych w westybulu) i secesyjnych. Nie bez powodu opracowanie detali architektonicznych i dekorację rzeźbiarską powierzono artystom wrocławskim (Ludwigowi Burgemeistrowi i Richardowi Schipke z Wrocławia), a nie berlińskim. Znane im były style

verte!

Wkładkę założył: M. R.
.....
Imię, nazwisko, data

XI.1995 r.

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1978 r.

rodzimej historyzującej architektury śląskiej osadzonej w tradycji "Heimatschutzu".

Rozbudowana w 1928 r. część południowa z gmachem głównym i łukowymi skrzydłami, nawiązuje gabarytami i formą dachów do starego budynku głównego, ale jest to budowla w nowym stylu architektury funkcjonalizmu, z elementami zapóźnionego modernizmu i ekspresjonizmu, wyrażonego w kompozycji i porządku architektonicznym elewacji oraz w detalu architektonicznym (np. ostre szczyty fasady południowej dające wrażenie zygzału, naczółki nadokienne i geometryczne otwory o "wyostrzonych" formach).

c.d. pkt.13.

z gazobetonu, a ściany działowe - z cegły dziurawki.

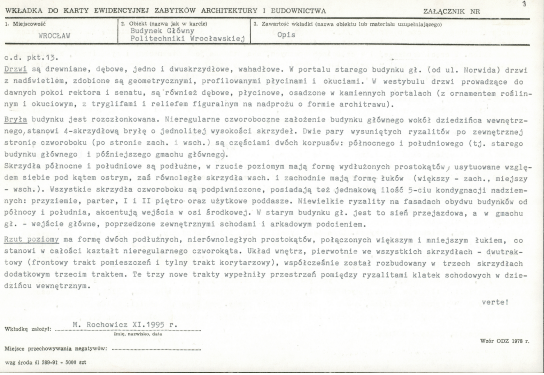
Więźba dachowa jest drewniana, o układzie kleszczowo płatwiowym. Pokrycie dwuspadowych dachów jest ceramiczne, dachówką typu mnich-mniszka podwójnie. Lukarny dachowe w starym budynku głównym oraz rynny i rury odpływowe są miedziane.

Nad współcześnie dobudowanymi traktami od strony dziedzińca wewnętrznego znajdują się stropodachy. W stropodachu nad antresolą z salą ekspozycyjną (ponad szatnią), umieszczone są świetliki dla oświetlenia tej sali.

Posadzki w hallach głównych i na korytarzach w starym budynku głównym - kamienne i betonowe, w gmachu głównym - z płyt magnezytowych. W aulach obydwu budynków - podłogi z klepki dębowej, a w pozostałych pomieszczeniach - podłogi białe, z klepki dębowej, gumolitu, lentexu, p.c.w., terrakoty.

Schody są masywne, zewnętrzne schody do starego budynku głównego (od zachodu) i do gmachu głównego (od południa) są kamienne, jednobiegowe. Wewnętrzne schody z przyziemia na parter westybulu w starym budynku gł. są jednobiegowe, marmurowe, a w dwóch klatkach schodowych - żelbetowe, dwubiegowe, powrotne, z dekoracją stiukową na balustradach i filarach. Schody w gmachu głównym (w dwóch przeciwległych klatkach schodowych) są żelbetowe, dwubiegowe powrotne, z balustradą drewnianą.

Okna w starym budynku gł. są cztero i sześciokrzydłowe, zawieszane wprost na węgarach, czopowe i zawiasowe. Światła otworów okiennych podzielone są kamiennymi słupkami i ślēmieniami. W wielu oknach słupki zdobione są reliefem, w niektórych u podstawy - balaskowe balustradki kamienne. Okna w gmachu gł. są zespolone, dwuskrzydłowe, ze słupkami kamiennymi, zawiasowe.

z nadświetlem, zdobione są geometrycznymi, profilowanymi płycinami i okuciami. W westybulu drzwi prowadzące do dawnych pokoi rektora i senatu, są również dębowe, płycinowe, osadzone w kamiennych portalach (z ornamentem roślinnym i okuciowym, z tryglifami i reliefem figuralnym na nadprożu o formie architrawu).

Bryła budynku jest rozczłonkowana. Nieregularne czworoboczne założenie budynku głównego wokół dziedzińca wewnętrznego, stanowi 4-skrzydłową bryłę o jednolitej wysokości skrzydeł. Dwie pary wysuniętych ryzalitów po zewnętrznej stronie czworoboku (po stronie zach. i wsch.) są częściami dwóch korpusów: północnego i południowego (tj. starego budynku głównego i późniejszego gmachu głównego).

Skrzydła północne i południowe są podłużne, w rzucie poziomym mają formę wydłużonych prostokątów ; usytuowane względem siebie pod kątem ostrym, zaś równoległe skrzydła wsch. i zachodnie mają formę łuków (większy - zach., mniejszy - wsch.). Wszystkie skrzydła czworoboku są podpiwniczone, posiadają też jednakową ilość 5-ciu kondygnacji nadziemnych: przyziemie, parter, I i II piętro oraz użytkowe poddasze. Niewielkie ryzality na fasadach obydwu budynków od północy i południa, akcentują wejścia w osi Środkowej. W starym budynku gł. jest to sień przejazdowa, a w gmachu gł. - wejście główne, poprzedzone zewnętrznymi schodami i arkadowym podcieniem.

Rzut poziomy ma formę dwóch podłużnych, nierównoległych prostokątów, połączonych większym i mniejszym łukiem, co stanowi w całości kształt nieregularnego czworokąta. Układ wnętrz, pierwotnie we wszystkich skrzydłach - dwutraktowy (frontowy trakt pomieszczeń i tylny trakt korytarzowy), współcześnie został rozbudowany w trzech skrzydłach dodatkowym trzecim traktem. Te trzy nowe trakty wypełniły przestrzeń pomiędzy ryzalitami klatek schodowych w dziedzińcu wewnętrznym.

verte!

Wkładkę założył: u... Rochowicz Kl.1995 r. wióetaia, Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

wzg środa ŚI 3589-91- 5000 szt

NCYJNEJ ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA ZAŁĄCZNIK NR

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Budynek Główny Politechniki Wrocławskiej

Opis

>

, jedno i dwuskrzydłowe, wahadłowe. W portalu starego budynku gł. (od ul. Norwida) drzwi

Elewacje

Elewacja frontowa północnego skrzydła /tj. starego budynku głównego/ jest zwrócona w stronę dużego dziedzińca wnętrza zabudowy kompleksu uczelni. Jest ona 4-kondygnacyjna, 21-osiova, o kompozycji symetrycznej, z regularnym układem okien. W części środkowej i w częściach bocznych, akcentowana jest nieznacznymi ryzalitami, zwieńczonymi trójkątnymi szczytami. Akcenty horyzontalne stanowi rustykowany cokół z okienkami przyziemia i gzyms podokienny wydzielający najwyższą kondygnację, w której obramienia okienne odznaczają się dekoracją rzeźbiarską. Dwie pary szczytów: środkowe i skrajne, dzielone są gzymsami na 3 kondygnacje okienne, u podstawy zdobione są fryzami, a wyżej - lizenami, gzymsikami i odcinkami spływów krawędziowych.

Elewacja tylna starego budynku głównego /dziedzińcowa, południowa/, jest w partii środkowej ograniczona skrzydłami łukowymi. W tej części dziedzińcowej jest ona 11-osiova. Na osi środkowej znajduje się przejazdowy otwór /z dużego dziedzińca do małego/, a po obu stronach tej osi nieznacznie występują ryzalitowo dwie partie szczytowe. Są one zróżnicowane na poszczególnych kondygnacjach wielkością i formą okien /okna parteru zwieńczone są koszowo, trójdzielne, z nadświetlem; okna II piętra znacznie większe, prostokątne i 6-dzielne, okienka u podstawy szczytów - bliźniacze/. Elewację tą zdobią geometryczne ornamenty sgraffitowe. Zewnętrzne partie elewacji południowej znajdują się poza dziedzińcem wewnętrznym. Szczególnie bogato zdobiona jest zachodnia jej część, widoczna od strony ul. Norwida. Jest ona boniowana w narożnikach, z rzeźbiarską dekoracją okien /elementy rzeźbionego klucza w oknie parteru i balustrady u jego podstawy, ornamenty roślinne wokół okien II p., figuralne rzeźby atlantów u podstawy szczytu i w jego wierzchołku/.

Elewacja zachodnia starego budynku głównego /od strony ul. Norwida/, posiada w swej części półokrągły ryzalit klatki schodowej, zwieńczony szczytem. Okna tego ryzalitu mają układ schodkowy, uskokowy, i tylko pod gzymsem wyróżniają się usytuowaniem szeregowym oraz bogatszą dekoracją rzeźbiarską. Ponad gzymsem wieńczącym znajduje się szczyt sflankowany rzeźbami wolut, spływami wolutowymi na krawędziach, z rzeźbą akantu w wierzchołku. Część tej elewacji w przyziemiu, wypełnia we wklęsłym narożniku ganek wejściowy z portalem głównym - o wyjątkowo kunsztownej ornamentyce, neorenesansowej, z pełnoplastycznymi rzeźbami figuralnymi, które personifikują Sztukę i Technikę. W gęstym reliefie pilastrów flankujących portal, znajdują się ornamenty liści akantu, wolut, woliczek oczek i medaliony z antycznymi profilami, a wśród nich rodzajowe sceny. Pod figurą Techniki: walka z lwem, wojownik ze szpadą na koniu, wojownicy przy armacie. Pod figurą Sztuki: rzeźbiarz przy kolumnie jońskiej, garncarz przy kole garncarskim, centaur z lirą.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
WROCŁAW	Budynek Główny Politechniki Wrocławskiej	Opis

c.d. pkt. 13.

Elewacja wschodnia - trójosiowa, szczytowa, zwrócona w stronę dużego dziedzińca, nie odznacza się dekoracją architektoniczną. Jest gładka, z symetrycznym układem okien, które tylko w najwyższej kondygnacji zdobione są balaskową balustradką u podstawy. Szczyt ze spływami wolutowymi, dzielony gzymsami na 3 kondygnacje, mieści dwa okienka poddasza.

Fasada południowa gmachu głównego /zwrócona w stronę ul. Wybrzeże Wyspiańskiego/ jest 27-osiowa, symetryczna, z regularnym układem okien, jej horyzontalizm akcentują proste gzymsy: ponad kamiennym cokołem i w zwieńczeniu. Partia środkowa 9-osiowa, poprzedzona szeroko założonymi schodami, wyróżnia się arkadami podcienia, balaskową balustradą balkonu na wysokości piętra, wysokimi oknami obejmującymi I i II piętro /okna dużej auli zajmującej przestrzeń dwóch kondygnacji/. Tę partię centralną wieńczą trzy "ostre" szczyty, połączone ze sobą krawędziami, które tworzą linię zygzaka. Szczyty są 3 kondygnacyjne /dzielone dwoma gzymsami/, obwiedzione uskokowym boniowaniem, przeprute romboidalnymi i prostokątnymi oknami. W trójkątnych niszach nadokienników /na wysokości gzymsu wieńczącego/ znajdują się rzeźby głów osobistości zasłużonych dla rozwoju techniki na Śląsku. Wykonał je prof. Bimler. Są to portrety rzeźbiarskie chemika - Liebiga, fizyka - Helmholtza, matematyka - Riemanna, inżyniera budowlanego - Intze, elektrotechnika - Siemens, inżyniera budowy maszyn - Riedlera, inż. górnictwa - Riedena oraz inżynierów przemysłu metalowego - Lederbura i Herberleina.

Elewacja północna gmachu głównego zwrócona jest w stronę czworobocznego dziedzińca, sflankowana ryzalitami klatek schodowych, przekrytych kopulastymi dachami. Pierwotnie dzielona w dolnej partii oknami prostokątnymi w cokole i arkadowymi na I piętrze, obecnie przesłonięta w tej partii współczesną dobudówką traktu, w którym umieszczono szatnię, księgarnię i pomieszczenie administracyjne, a ponad nimi - antresolę z salą wystawową. Podział pierwotny 9-cio osiowy, zaznaczają tylko wysokie okna trzeciej kondygnacji.

verte!

M. Rochowicz XI.1995 r.

Wkładkę założył:
Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1978 r.

Elewacja zachodnia gmachu głównego /od ul. Norwida/ jest szczytowa, na kamiennym cokole, boniowana przy narożnikach, z trzema okienkami na wysokości piętra, z wykuszem ponad nimi. Wykusz wsparty na kamiennych konsolach, posiada 6-dzielne okno obramione rzeźbionym reliefem maszkaronu, zwojów roślinnych i rozet. Ornament neorenesansowy powiązany jest z secesyjnym. Wykusz projektował berliński rzeźbiarz związany z Wrocławiem - Albert Kramer. Szczyt obwiedziony jest boniowaniem, u jego podstawy umieszczona jest rzeźba lwa, a w zakończeniach gzymsów wydzielających 2 kondygnacje okienne, znajdują się ostrosłupowe obeliski.

Elewacja wschodnia południowego gmachu głównego pierwotnie szczytowa, została przesłonięta łącznikiem dobudowanego /w 1938 r. i po wojnie/ nowego Instytutu Chemii. Widoczne są tylko krawędzie szczytu obwiedzione boniowaniem, podobnie jak w przeciwnym szczycie zachodnim.

Elewacje łukowych skrzydeł, łączących północny stary budynek główny z gmachem głównym południowym, zachowały swój pierwotny wygląd /z 1928 r./ tylko po stronach zewnętrznych, a więc od strony ul. Norwida i od strony dziedzińca we wnętrzu zabudowy kompleksu. Natomiast od strony małego dziedzińca w czworoboku założenia, elewacje skrzydeł łukowych zostały zasłonięte wspólnie, dobudową nowych traktów dziedzińcowych.

Elewacja zewnętrzna dłuższego skrzydła - zachodniego jest 15-osiova, z regularnym układem okien w cokole kamiennym przyziemia i w trzech kondygnacjach nadziemnych. W połaci dachu znajduje się 8 lukarn. Elewacja zewnętrzna krótszego skrzydła - wschodniego jest 6-osiova, o analogicznej kompozycji.

Wnętrze

W starym budynku głównym zachowały swój pierwotny charakter następujące pomieszczenia:

- przedsionek w ganku wejściowym z kopulastym sklepieniem, zdobionym neorenesansowym reliefem zoomorficznym,
- westybul ze sztukateriami pozornych kasetonów stropu, wypełnionych rzeźbą rozet i obwiedzionych geometrycznym ornamentem w listwach. W westybulu zachowały się marmurowe schody z neobarokową piaskowcową balustradą oraz 2 neorenesansowe portale /do pierwotnych pomieszczeń rektora i senatu/,
- korytarz parteru z marmurowym przyściennym lavabem, z nadwieszonymi konsolami i kilkoma belkami stropu z geometryczną dekoracją sztukatorską,

1. Miejscowość WROCŁAW	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Budynek Główny Politechniki Wrocławskiej	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Opis i wykaz prac budowlano-konserwatorskich
---------------------------	---	--

c.d. pkt. 13.

- skrajne pomieszczenia pierwotnych sal wykładowych na II piętrze. W sali zachodniej /obecnie im. Witolda Romera/ ze wznoszącymi się poziomami audytorium i sztukaterią stropu w formie rozet na liściach akantu; w sali wschodniej /ob. im. Henryka Lewulisa/ - z analogicznym audytorium i geometryczną, listwową sztukaterią stropu,
- aula na II piętrze /obecnie użytkowana podobnie/ ze stropem belkowo-deskowym, wspartym na dwóch drewnianych filarach, zdobionym profilowaniem belek i listwowym podziałem na kwadratowe pola powierzchni pomiędzy belkami,
- pomieszczenia biblioteki /z magazynami i czytelnia/ analogicznie użytkowane obecnie. Stropy zdobione są sztukaterią profilowanych listew, a drewniane filary - reliefem wazonów i kwiatów.

W gmachu głównym wartości stylowe prezentują następujące pomieszczenia:

- arkadowy podcień ze sklepieniem krzyżowym prowadzący do wejścia głównego,
- hall parteru kryty sklepieniem kolebkowym z lunetami, a w skrajnych partiach kryty płaskimi stropami, ze sztukatorską dekoracją listwowej kratownicy,
- pierwotna aula obejmująca I i II p. /obecnie użytkowana analogicznie/ z zachowanymi wielkimi oknami i drewnianym stropem z dziesięcioma belkami, wspartymi na drewnianych konsolach przyściennych /na deskach pomiędzy belkami nałożone są dekoracyjnie profilowane szczebelki drewniane/. Niestety nie zachowały się w auli malowane "witraże" okienne, boazerie i duży prospekt organowy/ urządzono w nim obecnie salki projekcyjne/.

W budynkach znajdują się instalacje: wod.-kan., gazowa, c.o., wentylacyjna, elektryczna i telefoniczna.

verte!

M. Rochowicz XI.1995 r.

Wkładkę założył:
Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1978 r.

c.d. pkt. 18.

W 1976 r. wymieniono instalację c.o., w związku z podłączeniem obiektu do sieci miejskiej.

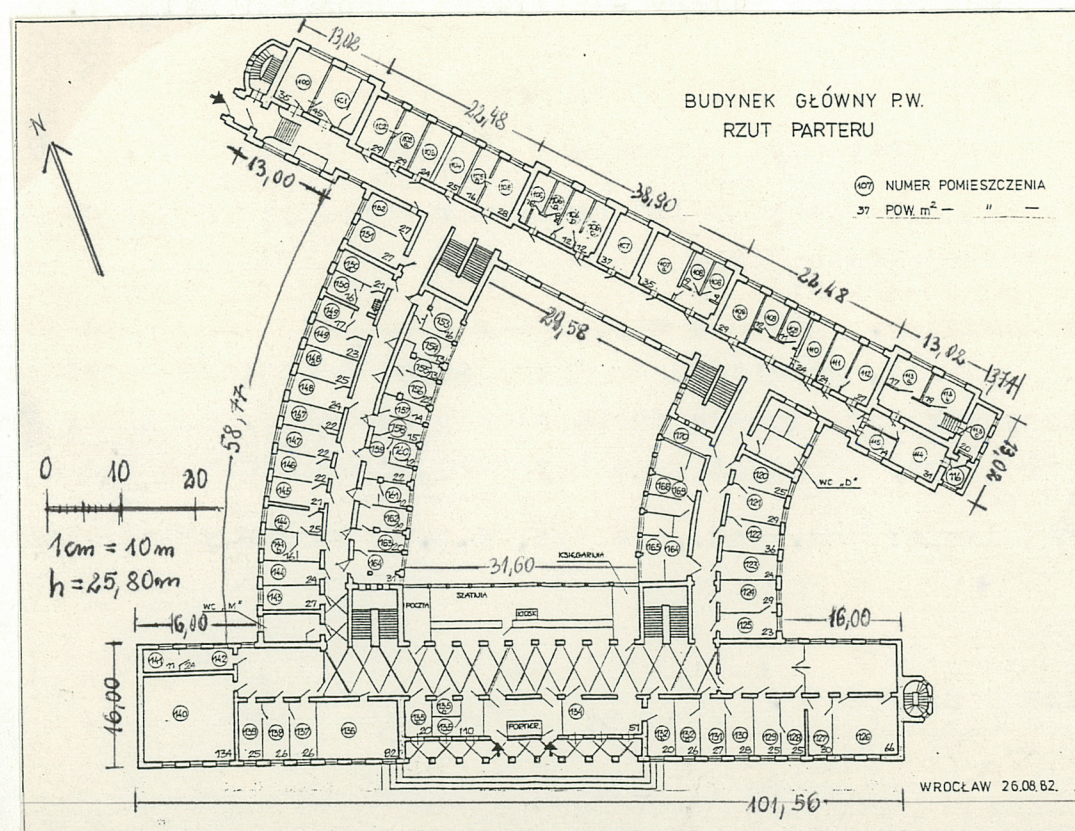
W 1994 r. przeprowadzono modernizację wszystkich sanitariatów.

W 1995 r. rozpoczęto wymianę wszelkich instalacji elektrycznych.

c.d. pkt. 20.

wystroju architektonicznego /w szczytach, obramieniach okiennych i przy bramie przejazdowej, pomiędzy większym i mniejszym dziedzińcem/. Konserwacja potrzebna jest też miedzianym dekoracjom rur spustowych - odpływowych /przy elewacji północnej/.

W gmachu głównym konserwacji wymaga elewacja szczytowa /zachodnia/ z zaciekami i ubytkami w szczycie. Wykusze tej elewacji winien być oczyszczony, aby uczynić jego dekorację rzeźbiarską.

1. Miejscowość

WROCŁAW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Politechnika

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie

1. Stary budynek główny /1910r./ i część jego rozbudowy /1928r/. Widok z narożnika pn.-zach./skrzyżowanie ul. Norwida i Smoluchowskiego/

2. Fasada korpusu południowego .Widok od strony ul. Wybrzeża Wyspiańskiego

3. Neorenesansowy portal gł. od strony ul. Norwida

M. Rochowicz XI.1995r

Wkładkę założył:
Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

wzg łożda 51 589-91 - 5000 szt

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość

WROCLAW

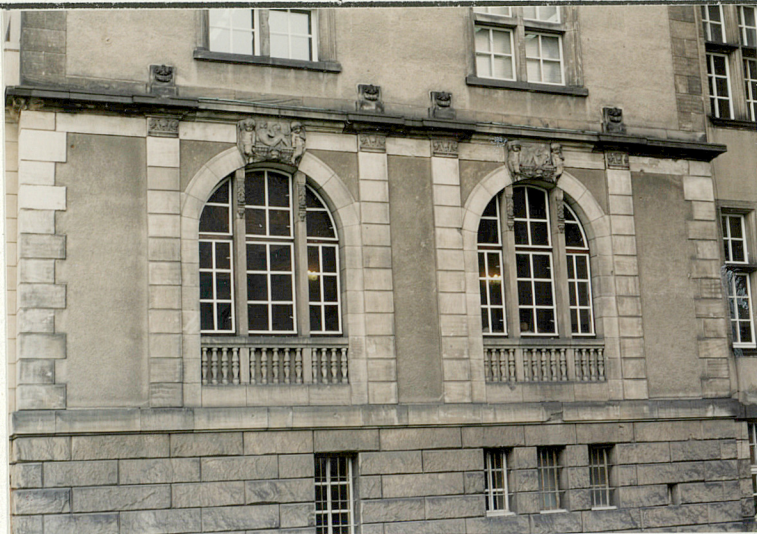
2. Obiekt (nazwa)

Politechnika

Budynek główny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie

4. Fragment elewacji południowej "starego" budynku gł. od strony ul. Norwida

5. Rzeźba figuralna w szczycie "starego" budynku gł. Widok od strony ul. Norwida

6. Północna elewacja dziedzińcowa "starego" budynku głównego.

M. Rochowicz XI. 1999r

Wkładkę założył:
Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

wzg łożda 51 589-91 - 5000 szt

1. Miejscowość

WROCŁAW

2. Obiekt (nazwa)

Politechnika
Budynek główny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie

7. Zachodnia część elewacji
pn. "starego" budynku gł.

8. Szczyt ponad środkową częścią elewacji
pn. "starego" budynku gł.

9. Fragment ściany pod szczytem środkowym elewacji pn. "starego" budynku głównego

M. Rochowicz XI. 1995r

Wkładkę założył:

Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

wzg. środa 51 589-91 - 5000 szt

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość

WROCŁAW

2. Obiekt (nazw

Politechnika

Budynek główny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie

10. Fragment portalu sieni przelotowej w elewacji pn. "starego" budynku głównego

11. Środkowa partia elewacji pd. "starego" budynku gł. Widok z dziedzińca wewn. czworoboku rozbudowanego obiektu.

12. Okno na elewacji pd. "starego" budynku głównego.

M. Rochowicz XI.1995r

Wkładkę założył:

Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

wzg łożda 51 589-91 - 5000 szt

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość

WROCŁAW

2. Obiekt (nazwa)

Politechnika
Budynek główny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie

13. Styk "starego" budynku gł.
z "nowym" łukowym skrzydłem
zach. Widok z dziedzińca wewnętrz-
nego budynku głównego.

14. Narożnik łukowego skrzydła
zach. i "nowego" gmachu gł. Widok
z dziedzińca wewn. czworoboku
rozbudowanego obiektu.

15. Nadokienniki z rzeźbami głów
na fasadzie "nowego" budynku gł.
od strony ul. Wybrzeża Wyspiań-
skiego.

M. Rochowicz XI.1995r

Wkładkę założył:
Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

wzg 5000 - 5000 szt

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość

WROCŁAW

2. Obiekt (nazwa

Politechnika

Budynek główny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie

16. Wykusze na szczytowej elewacji zach. "nowego" budynku gł. przy ul. Wybrzeża Wyspiańskiego.

17. Korytarz parteru "starego" budynku głównego /widoczne elementy dekoracji architektonicznej i marmurowe ławabo/.

18. Fragment westybulu "starego" budynku głównego /widoczny pseudo-kasetonowy strop, neorenesansowy portal i neobarokowa balustrada/.

Wkładkę założył: M. Rochowicz XI. 1995
Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

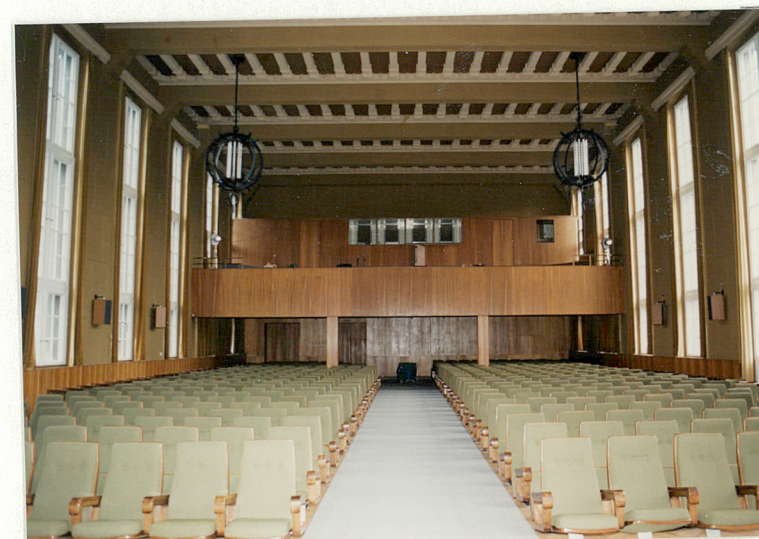
wzg ńroda śl 589-91 - 5000 szt

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość	WROCŁAW	2. Obiekt (nazwa)	Politechnika Budynek główny	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)	Fotografie
----------------	---------	-------------------	--------------------------------	--	------------

19. Wnętrze hallu parteru "nowego" gmachu głównego.

20. Wnętrze wielkiej auli w "nowym" gmachu głównym.

Wkładkę założył: M. Rochowicz XI. 1995
Imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów:

wzg. środa śl 589-91 - 5000 szt

Wzór ODZ 1978 r.